

สรุปการจัดการความรู้เพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ เกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตและการวิจัย

1) ด้านการผลิตบัณฑิต “การเตรียมความพร้อมสู่การประกอบวิชาชีพกฎหมายในมุมมองของนายจ้าง”

วันจันทร์ที่ 15 มกราคม 2561 เวลา 10.00 -12.00 น.

ณ ห้องประชุมคณะนิติศาสตร์ อาคารหอประชุมชั้น 1

*****

ผู้เข้าร่วมโครงการคือบุคลากรของคณะนิติศาสตร์ทั้งสายอาจารย์และสายสนับสนุน โดยเชิญวิทยากร 2 คน ใน 2 อาชีพ ได้แก่ อาจารย์ปฐม สุวรรณโณ หัวหน้าสำนักงานทนายความและเป็นอาจารย์พิเศษ และคุณโกศล อินทรศร ปลัดอำเภอบางเลน ซึ่งทั้ง 2 ท่าน แสดงความคิดเห็น สรุปได้ดังนี้

มุมมองของอาชีพทนายความ

ประเด็นคำถามที่ 1 นักศึกษาในปัจจุบันและอดีตมีความแตกต่างกันในด้านทักษะการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น
อย่างไร

เห็นว่าในปัจจุบันต้องยอมรับว่า คนจบคณะนิติศาสตร์ค่อนข้างมาก และในงานของทนายความ จะเป็นในลักษณะที่ประสบความสำเร็จหรือที่จะมีลูกจ้าง หรือที่จะมาฝึกงาน จะต้องมีความเป็นทนายความในระดับหนึ่ง กล่าวคือ งานของทนายความไม่มีความแน่นอน จะต้องมีพื้นฐานจากลูกความเดิม โดยสร้างพื้นฐานในระดับ 1 2 3 และ 4 พอมีพื้นฐานในระดับ 1 2 3 และ 4 แล้ว ทำให้ฐานลูกความเดิมมาขยายต่อโดยปากต่อปาก เนื่องจากลูกความเดิมเคยทำคดีความกับทนายความคนนั้นแล้วได้นำมาบอกต่อญาติพี่น้องของเขา เพื่อจะการันตีกับคนอื่นๆ ประเด็นสำคัญก็คือว่าการทำอาชีพทนายความนั้น เป็นเรื่องของความเชื่อถือ เชื่อใจ ความคุ้นเคย และการเป็นที่รู้จัก

ประเด็นคำถามที่ 2 บัณฑิตที่จบมาใหม่จะต้องเก่งหรือไม่ อย่างไร

นักศึกษาที่จบใหม่ควรจะต้องมีความสามารถดังต่อไปนี้

1. ต้องมีความแม่นยำในตัวบทกฎหมาย
2. ต้องสู้งานและขยัน ต้องอุทิศเวลา เพราะอาชีพทนายความนั้นไม่มีความแน่นอน ต้อง

เสียสละเวลาจนกว่างานจะแล้วเสร็จ

3. การใช้เครื่องมือเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ในเรื่องการทำเอกสาร

4. บุคลิกภาพ อาจจะต้องเป็นคนช่างพูด รู้จักเจรจา มีวุฒิภาวะที่สามารถโต้ตอบได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำแทนนายจ้างได้ และมีกาลเทศะ สำหรับในเรื่องความรู้ความสามารถ ไม่ใช่การตอบตรงตามฎีกา เนื่องจากมีทั้งคนที่รู้และไม่รู้ด้วย โดยจับประเด็นหลักและหาทางแก้ไขให้ได้ก็เพียงพอ

ประเด็นคำถามที่ 3 ทางมหาวิทยาลัยได้นำนักศึกษาลงพื้นที่ชุมชน พบปัญหาว่านักศึกษาบางประเภทอธิบายกฎหมายให้แก่ชาวบ้านแล้วชาวบ้านไม่เข้าใจกับภาษาที่นักศึกษาพูด ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการสื่อสารซึ่งกันและกัน มีทางแก้ไขได้อย่างไรบ้าง

ในเรื่องของจริยธรรมและจรรยาบรรณของการทนายความ ต้องมีการปลูกฝังเป็นพิเศษ ในเรื่องของการทำงานของนักศึกษา การปฏิบัติหน้าที่ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจะทำให้ศึกษารู้ได้ทันทีว่าอันไหนเกินขอบเขต อันไหนไม่เกินขอบเขต ต้องรู้โดยอัตโนมัติและขึ้นอยู่กับปัญหาเฉพาะหน้า

ประเด็นคำถามที่ 4 ในฐานะที่เป็นนายจ้างของลูกศิษย์มหาวิทยาลัยหัวเฉียวฯ อยากจะให้สะท้อน ข้อดี ข้อเสีย ข้อบกพร่อง จะได้นำมาปรับใช้กับบัณฑิตรุ่นต่อไป

ในส่วนของการฝึกงาน ขึ้นอยู่กับตัวเด็กว่ามีความพร้อมที่จะเปิดใจแล้วยอมรับที่จะเรียนรู้ และมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ นายจ้างก็จะสามารถใส่รายละเอียดเพิ่มเติมไปให้เด็กได้ แต่ถ้าในเรื่องของกฎหมายทั่วไป คนที่เรียนจบปริญญาตรีสามารถตอบได้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าเป็นคนที่จบเนติฯสามารถที่จะตอบได้ลึกลงในระดับหนึ่งมากกว่าคนที่จบปริญญาตรี แต่ถ้าให้พูดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยในเรื่องการสอนกฎหมาย มหาวิทยาลัยนี้สอนดีแต่ยกเว้น วิ.แพ่ง และวิ.อาญา

มุมมองของปลัดอำเภอ

ประเด็นคำถามที่ 1 ในปัจจุบันนายจ้างเป็นผู้บังคับบัญชา ถ้าสมมติว่า จะเลือกนักศึกษาจบใหม่ จะเลือกพิจารณาประเด็นไหนเป็นสำคัญบ้าง

ในระบบราชการจะแตกต่างกับระบบเอกชน เนื่องจากหน่วยงานราชการไม่ได้จ้างโดยตรง เพราะจะต้องใช้กระบวนการสอบเข้ามาก่อน แล้วจึงมาสัมภาษณ์ภายหลัง จุดมุ่งหมายของระบบราชการ กล่าวคือ ความรู้ความสามารถ หากว่าไม่มีความรู้ความสามารถก็จะไม่สามารถเข้าสู่ระบบราชการได้ แต่ปัญหาของมหาวิทยาลัยกับระบบราชการ คือ สิ่งที่เรียนในมหาวิทยาลัยจะไม่ได้ออกข้อสอบ ดังนั้นมหาวิทยาลัยที่สอนกฎหมายลักษณะทั่วไป ใน

เรื่องของนิติวิธี และการตีความของกฎหมายก็จะมีออกข้อสอบ แต่สามารถนำไปต่อยอดกับการทำงานได้ ทั้งนี้ถ้าจะเข้าสู่ระบบราชการถ้าไม่ใช่ผู้พิพากษา อัยการ หรือตำรวจ ต้องมีทักษะในการตีความกฎหมายเป็นพื้นฐานที่สำคัญ นอกจากความรู้ความสามารถแล้ว ในเรื่องของ การสัมภาษณ์ก็มีผล ในการสอบคัดเลือกและจะต้องผ่านการสอบข้อเขียนก่อน จึงจะสามารถผ่านระบบราชการ ดังนั้น ความรู้ความสามารถก็เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก ในเรื่องของการสัมภาษณ์นั้นจะดูบุคลิกภาพ กาลเทศะ และการสื่อสาร เป็นสิ่งสำคัญรองลงมาจากความรู้ความสามารถ

ประเด็นคำถามที่ 2 ในคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียว มีวิชาฝึกงานที่ให้นักศึกษาได้ออกไปฝึกงานแล้ว จะมีผลต่อประสบการณ์ทำงานหรือไม่ อย่างไร

มีผลอย่างมาก เพราะว่าในยุคนี้ถ้านักศึกษาจบใหม่ มีประสบการณ์การทำงานหรือนักศึกษาได้เรียนรู้งานก่อน จะทำให้นักศึกษารู้ใจตัวเองก่อนว่าชอบหรือไม่ชอบงานนั้น เนื่องจากในปัจจุบันเด็กไม่ค่อยมีเป้าหมายที่แน่นอนเท่าไร

ประเด็นคำถามที่ 3 ขยายเรื่อง นิติวิธี และการตีความกฎหมาย ถ้าในเรื่องนิติศาสตร์ที่เรียนปริญญาตรีทุกสาขา

ไม่อาจทราบได้ว่า นักศึกษาปริญญาตรีจบแล้วจะเป็นอะไร แต่พอเป็นภากระบบราชการก็จะใช้กฎหมายบางอย่าง ซึ่งนักศึกษาปริญญาตรีอาจจะไม่เคยเจอมาก่อน เช่น พรบ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งนักศึกษาปริญญาตรีที่ไม่มีประสบการณ์มาก่อน ทำให้ลูกจ้างไม่อาจเลือกได้ว่าจ้างงาน ถ้าเทียบกับนักศึกษาปริญญาตรีที่มีประสบการณ์ จะต้องทำอย่างไร ถ้าจะเข้าทำงานในราชการ

สำหรับในเรื่องของเค้าโครงกฎหมายคืออะไร เจตนารมณ์ของกฎหมายคืออะไร ซึ่งเป็นพื้นฐานเบื้องต้นทำไมถึงต้องเป็นนิยามศัพท์ ทำไมถึงต้องมีบทนำ สิ่งเหล่านี้เป็นทักษะที่จะสามารถนำไปต่อยอดได้ในทางกฎหมาย ถ้ามีโทษทางอาญามีความแตกต่างกันอย่างไร เค้าโครงพรบ.มีอะไรบ้าง และในการสืบค้นคว้าข้อมูลทางกฎหมาย ที่จะสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้จากทางอินเทอร์เน็ต เพราะในยุคนี้หน่วยงานระบบราชการได้รับตรวจสอบจากองค์กรอิสระได้ง่าย ดังนั้น การเข้าทำงานในระบบราชการ บัณฑิตที่จบมาใหม่เข้าทำงานมาพร้อมกันแต่เติบโตไม่เท่ากัน ซึ่งอยู่ในระบบอุปถัมภ์ คือต้องมีเส้นสายอยู่ในส่วนหนึ่ง การงานส่วนหนึ่ง ของระบบราชการ เพราะว่าเส้นสายจะทำให้เติบโตได้อย่างรวดเร็ว แต่สุดท้ายถ้าให้เลือกก็เลือกคนที่ทำงานเก่งและขยัน

ประเด็นคำถามที่ 4 ในปัจจุบันเด็กรุ่นใหม่จะชอบทั้งหน่วยงานราชการกับเอกชน ลักษณะของเด็กที่จะทำงานราชการได้ จะต้องมีลักษณะอย่างไร

ในปัจจุบันระบบราชการจะเข้าค่อนข้างยาก เพราะระบบราชการจะเริ่มตั้งแต่การสอบเข้า จนกระทั่งสอบสัมภาษณ์เป็นสิ่งสุดท้าย โดยที่คนส่วนใหญ่มักเป็นคนว่างงานหรือคนที่อยากจะทำงานนั้น เช่น ปลัดอำเภอ นายอำเภอ เป็นต้น หรืออีกกรณี คือคนที่พร้อม แต่นั่นจะไม่ว่าใครเหมาะหรือไม่เหมาะสม เนื่องจาก จะต้องเริ่มทำงานก่อนถึงจะรู้ว่าเหมาะสมหรือไม่

ประเด็นคำถามที่ 5 ส่วนใหญ่ เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ของการทำงาน ดูอย่างไร

สิ่งที่แตกต่างอย่างชัดเจนในระบบราชการ คือ ระบบราชการจะอยู่ตรงกลางระหว่างชาวบ้านกับ ผู้บังคับบัญชา แต่ในปัจจุบันข้างบนกับข้างล่างมีหน่วยงานตรวจสอบเสมอ ดังนั้น ความกดดันในยุคนี้จะเยอะมาก เมื่อก่อนชาวบ้านจะไม่ตรวจสอบ แต่ตอนนี้ชาวบ้านเริ่มเข้ามาตรวจสอบหน่วยงานราชการเยอะขึ้น ในด้านนโยบาย ต่าง ๆ ที่จะต้องมีความรวดเร็ว ในส่วนของทางเอกชนจะชอบคนที่สำเร็จรูปมากกว่าหน่วยราชการ

ประเด็นคำถามที่ 6 ถ้าสมมติเด็กในคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวฯ เข้าไปทำงานเอกชนแล้วรู้ว่าไม่

เหมาะสมกับตัวเอง จึงมาสอบเข้าหน่วยราชการโดยได้รับความกดดันจากครอบครัว ทำให้ไม่มีความสุขกับการทำงาน จะมีวิธีแก้ไขหรือแนะนำอย่างไร

เป็นปัญหาที่ระบบราชการเจอเยอะมากในรอบที่ผ่านมาที่เข้ามาทำงานใหม่ ถ้าอยู่เกินหนึ่งปี ก็จะสามารถทำงานได้ต่อ ถ้าหากอยู่หกเดือนถึงหนึ่งปี แสดงว่าไม่สามารถทำงานต่อได้ เพราะว่าในปัจจุบันงานนอกเวลามี เยอะขึ้น เงินเดือนน้อยลง คนตรวจสอบเยอะขึ้น นอกจากทำงานในเวลาปกติแล้ว หาก ป.ป.ช. เรียกเข้าไปตรวจสอบก็ต้องเสียเวลาการทำงานไปอีก จึงต้องนำงานกลับมาทำที่บ้านหรือไม่ก็วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมถึงอยู่ทำงานได้ไม่เกินหนึ่งปี ทั้งนี้ต้องฝึกความอดทนและพบเจอความกดดันจากรอบข้าง

ประเด็นคำถามที่ 7 หลายคนมองว่า ไปสอบราชการดีกว่า มีนักศึกษาที่ไปฝึกงานที่สำนักนายความบอกว่าเหนื่อย

ระบบกฎหมายเราไม่ดี ต้องยอมรับว่า นายความ ไม่เหมือนอาชีพผู้พิพากษา อัยการ เพราะว่า นายความไม่มีผู้ช่วยเหมือนกับผู้พิพากษา อัยการ ที่สามารถทำงานแทนได้ ซึ่งถือว่าเป็นจุดด้อยของอาชีพนายความ ดังนั้นการจะเป็นนายความได้ต้องมีความอดทน ความขยันเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงเป็นข้อแตกต่างระหว่างวิชาชีพ นายกับวิชาชีพทางระบบราชการ คือ วิชาชีพทางระบบราชการจะต้องสอบเข้าเพื่อเข้ามาทำงาน ส่วนวิชาชีพ นายความจะต้องฝึกฝนก่อน จึงยังไม่สามารถทำงานทางด้านนายความได้ เป็นได้เพียงนิติกรเท่านั้น ที่สำคัญที่สุด

คือ ชัยน อุดทน มีความรู้ความสามารถในการโต้ตอบกฎหมายได้อย่างแม่นยำ โดยจะต้องใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี และต้องใช้เทคโนโลยีเครื่องมือสื่อสารได้ดีอีกด้วย

ประเด็นคำถามที่ 8 สำหรับมุมมองของนายจ้างหรือผู้บังคับบัญชาคาดหวังอะไรกับคณะนิติศาสตร์หรือทาง

มหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนว่า ต้องมีบัณฑิตที่มีความพิเศษกว่าสมัยก่อนอย่างไร

ในส่วนของระบบเอกชน ถ้าพูดถึงนายจ้างที่ต้องจ่ายเงินเดือนก็จะเป็นรูปแบบหนึ่ง แต่ถ้าไม่จ่ายเงินเดือนก็จะเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง แต่เมื่อไหร่ที่จ่ายเงินเดือน คือ นักศึกษาปริญญาตรีจะต้องมีความรู้กฎหมาย ในการวางกลยุทธ์ที่จะคุย ในเรื่องต่าง ๆ ได้

ในส่วนของระบบราชการ มีสิ่งที่สำคัญก็คือ ทักษะและประสบการณ์ ถ้านักศึกษาปริญญาตรีผ่านการฝึกงานมาก่อนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ แต่ถ้าหากว่ายังไม่มีประสบการณ์ก็ไม่สามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

สรุป องค์ความรู้ความต้องการบัณฑิตบัณฑิตในมุมมองของนายจ้าง

1. อาชีพทนายความ ต้องชัยน อุดทน ฝึกฝนให้มีความรู้ สามารถโต้ตอบกฎหมายได้อย่างแม่นยำ ใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี และต้องใช้เทคโนโลยีเครื่องมือสื่อสารได้
2. สำหรับวิชาชีพทางระบบราชการจะต้องสอบเข้า ต้องมีทักษะ มีประสบการณ์ผ่านงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. ทั้งสองอาชีพต้องการบุคลากรที่มีความชัยน อุดทน แม่นยำ ใช้เทคโนโลยีได้

2) ด้านการวิจัย

วันที่ 23 มิถุนายน 2561 เวลา 15.00 -16.00 น.

ณ ห้องประชุมไร่ผาจันทร์หอม จ.ราชบุรี

จากการที่อาจารย์ของคณะนิติศาสตร์ 3 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรธัย อาจารย์ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และอาจารย์ศิริรินทร์พร ธารมัติ มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบการทำวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน โครงการวิจัยนวัตกรรมพัฒนาพื้นที่เพื่อเพิ่มมูลค่าของห่วงโซ่เศรษฐกิจปลาสดบางบ่อตามยุทธศาสตร์ส่งเสริมสินค้าเกษตรปลอดภัยเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ โดยแต่ละท่านนำประสบการณ์ที่ได้พบมาแลกเปลี่ยนให้บุคลากรของคณะได้รับทราบ ดังนี้

-อาจารย์ศิริรินทร์พร จากการทำวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน เอกลักษณะของพลาสติกในมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสายโซ่การผลิตของจังหวัดสมุทรปราการ และแนวทางการพัฒนาสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์พลาสติกบางบ่อ เป็นการวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์กับชุมชนและท้องถิ่นได้ ซึ่งการเก็บข้อมูลจะแตกต่างจากวิจัยปกติทั่วไปคือต้องลงพื้นที่เพื่อพบปะกับชาวบ้านในชุมชนหลายครั้งหลายกลุ่ม การอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์พลาสติกบางบ่อ ค่อนข้างยากเนื่องจากชุมชนมีผลประโยชน์ทับซ้อนกัน และกระบวนการผลิตของแต่ละกลุ่มจะเป็นลักษณะเฉพาะซึ่งถือเป็นความลับ และปัจจุบันชุมชนที่เลี้ยงพลาสติกมีน้อยลงต้องเอาพลาสติกจากที่อื่นมาเป็นของบางบ่อ อีกประการคือเกษตรกรลดลงเพราะไปประกอบอาชีพอื่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนการเพาะเลี้ยงพลาสติก ในตำบลคลองด่าน จังหวัดสมุทรปราการ แบบมีส่วนร่วม ซึ่งศูนย์นี้มีมานานแล้ว ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลคลองด่าน ทำเป็น Learning Center โดยทางศูนย์การเรียนรู้ต้องทำให้ชาวบ้านรู้ว่าศูนย์ทำอะไร เป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง ต้องสร้างความเข้าใจโดยการต่อยอดให้ชาวบ้านเข้าใจจึงทำเป็นหลักสูตร 8 หลักสูตร โดยจัดอบรมทำแผนธุรกิจเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ทำแบรนด์เพื่อแสดงถึงสัญลักษณ์ของพลาสติกบางบ่อ การเข้ากลุ่มออนไลน์เพื่อส่งเสริมการตลาด การแปรรูปพลาสติกแตกเดี่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพอาหารของหน่วยงานรับรอง ฯลฯ โดยมีบุคลากรสามารถให้ความรู้ได้

-อาจารย์ธนาชัย ปัญหาจากการลงชุมชนคือการประสานงานคนในชุมชนซึ่งไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ด้วยเกรงว่าเราจะไปหาผลประโยชน์จากพวกเขา องค์การบริหารส่วนตำบลจะผลักดันพลาสติกให้เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (จีไอ) แต่มีปัญหา ทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีทุนสนับสนุนให้ทำวิจัยเชิงท้องถิ่น การพัฒนาระบบผู้สูงอายุเป้าหมายต้องการให้เกิดโมเดลกับผู้สูงอายุและปฏิบัติได้จริง ปัญหาคือไม่มีงบประมาณค่าเดินทางให้แก่ผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ การทำวิจัยต่อไป ควรทำเป็นชุดโครงการโดยหาโจทย์ก่อนว่าจะทำวิจัยเกี่ยวกับอะไร ประเด็นอะไร โดยแบ่งเป็นโครงการวิจัยย่อย ๆ ในชุดใหญ่ ซึ่งจะมีความเชื่อมโยงกัน เช่น การเก็บข้อมูลจะสามารถไปเก็บพร้อมกันได้ ถ้าหากทำวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม หรือกฎหมายแรงงาน น่าสนใจและเน้นประเด็นแรงงานต่างด้าว วิเคราะห์กรณีศึกษาต่างด้าวในเขตบางโฉลง เป็นต้น

สรุป องค์ความรู้ที่ได้จากการทำวิจัย ได้แก่ ความร่วมมือของชุมชน ชาวบ้าน งบประมาณในการบริหารจัดการ